

Correctievoorschrift VWO

2009

tijdvak 1

Nederlands

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de *Regeling beoordeling centraal examen* vastgesteld (CEVO-02-806 van 17 juni 2002 en bekendgemaakt in Uitleg Gele katern nr 18 van 31 juli 2002).

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door de CEVO.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examiner en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examiner en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examiner. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

- 1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 50 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

1 Tekst met vragen

1.1 Bij de beoordeling van antwoorden op open vragen worden, gelet op de aard van de opgaven, geen punten afgetrokken voor spelfouten. Voor idiomatische en grammaticale oneffenheden geldt hetzelfde, tenzij het antwoord er minder juist of zelfs fout door wordt.

1.2 Bij enkele open vragen wordt aangegeven dat de kandidaat zich aan een bepaalde antwoordlengte moet houden. Indien de kandidaat bij een dergelijke vraag een antwoord geeft dat inhoudelijk *volledig goed* is en dat *strikt, dus zonder enige overschrijding*, binnen de gegeven antwoordlengte valt, wordt daarvoor een extra deelscore van 1 scorepunt toegekend.

1.3 Voor alle open vragen met een maximum aantal woorden geldt: indien een kandidaat een vraag herhaalt alvorens hij/zij tot een antwoord komt, worden de woorden tot aan het eigenlijke antwoord (conform het beoordelingsmodel) niet meegeteld.

2 Samenvatting

2.1 De beoordeling van de samenvatting geschiedt aan de hand van een overzicht van de *in de opdracht gevraagde* informatie-elementen.

2.2 Bij het toekennen van scorepunten aan de informatie-elementen dient gelet te worden op de inhoud, samenhang en formulering:

- Inhoud: de informatie-elementen dienen inhoudelijk correct te worden weergegeven.
- Samenhang: indien de kandidaat een aantoonbaar onjuist verband legt tussen twee informatie-elementen, dient aan één van beide, afhankelijk van de gemaakte fout, geen punten te worden toegekend.
- Formulering: de weergave van de informatie-elementen moet begrijpelijk zijn voor een lezer die de uitgangstekst niet kent.

2.3 De aftrek voor incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik in de samenvatting bedraagt maximaal 4 scorepunten. Onder incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik moet worden verstaan: fouten tegen de regels voor interpunctie, voor het gebruik van hoofdletters, voor zinsbouw, voor spelling, voor woordgebruik en voor woordvolgorde.

Deze aftrekregeling dient als volgt te worden toegepast:

voor fouten tegen de regels voor *interpunctie*:

1 fout of 2 fouten - 0

3 of meer fouten - 1

voor fouten tegen de regels voor de *overige categorieën*:

1 fout of 2 fouten - 1

3 of 4 fouten - 2

5 of 6 fouten - 3

7 of meer fouten - 4

Fouten die herhaald worden, moeten gerekend worden als afzonderlijke fouten.

Bij de beoordeling van de spelling dient uitgegaan te worden van de schrijfwijze volgens de Woordenlijst Nederlandse Taal (het Groene Boekje) van 2005.

2.4 Voor een kandidaat zoals bedoeld in het Eindexamenbesluit artikel 55, derde lid, wordt een aangepaste aftrekregeling voor incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik toegepast. Dit betreft een kandidaat die met inbegrip van het schooljaar waarin het eindexamen wordt afgelegd, ten hoogste zes jaren onderwijs in Nederland heeft gevolgd en voor wie Nederlands niet de moedertaal is.

De aangepaste aftrekgeregeling voor kandidaten zoals bedoeld in artikel 55.3, luidt:
voor fouten tegen de regels voor *interpunctie*:

1 - 5 fouten - 0

6 of meer fouten - 1

voor fouten tegen de regels voor de *overige categorieën*:

1 - 5 fouten - 1

6, 7 of 8 fouten - 2

9 - 13 fouten - 3

14 of meer fouten - 4

Fouten die herhaald worden, moeten gerekend worden als afzonderlijke fouten.

Bij de beoordeling van de spelling dient uitgegaan te worden van de schrijfwijze volgens de Woordenlijst Nederlandse Taal (het Groene Boekje) van 2005.

De aangepaste aftrekgeregeling is niet van toepassing voor kandidaten met een leesbeperking (dyslexie), die niet vallen onder artikel 55 lid 3.

2.5 Het is de kandidaat toegestaan het genoemde maximumaantal woorden in de samenvattingsopgave met 10% van het aantal toegestane woorden te overschrijden. Indien door de kandidaat het aantal toegestane woorden met meer dan 10% wordt overschreden, worden voor de grotere overschrijding per vijf woorden 2 scorepunten afgetrokken. Zie verder het beoordelingsmodel.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt één punt toegekend.

Tekst 1 Grenzeloze literatuur

- 1 **maximumscore 1**
alinea 3
- 2 **maximumscore 1**
alinea 7
- 3 **maximumscore 3**
 - De knieval van veel media voor jongeren en een lager opgeleid publiek 1
 - De verschuiving van (pure) fictie naar non-fictie 1
 - De democratisering/democratiseringsbeweging van de (vroeg) jaren '70 / van de smaak in de jaren '70 1
- 4 **maximumscore 2**

De kern van een goed antwoord is:

 - Bij beide staat grotere aandacht voor de persoon van de schrijver / voor non-fictionele/autobiografische aspecten van literatuur centraal 1
 - een volledig goed antwoord, niet langer dan 15 woorden 1
- 5 **maximumscore 1**

De kern van een goed antwoord is:
De opvatting dat schrijvers verantwoordelijk gehouden moeten kunnen worden voor uitingen van hun personages.
- 6 **maximumscore 1**

De kern van een goed antwoord is:
De opvatting dat literatuur geen zinvolle uitspraken over de werkelijkheid kan doen / geen algemene waarheden over de werkelijkheid kan bevatten / een vrijblijvend, meerduidig spel met woorden is.
- 7 **maximumscore 2**

De kern van een goed antwoord is:

 - Een schrijver is niet verantwoordelijk voor de uitspraken van zijn personages, maar wel voor de (totale) strekking van zijn werk 1
 - een volledig goed antwoord, niet langer dan 25 woorden 1
- 8 **maximumscore 1**
(argument op basis van) een voorbeeld

Vraag	Antwoord	Scores
9	maximumscore 1 (argument op basis van) een gevolg	
10	maximumscore 1 (argument op basis van) autoriteit	
11	D	
12	maximumscore 2 De kern van een goed antwoord is:	
	• Fictie kan een hoofdstrekking bevatten waarover lezers het eens kunnen worden	1
	• Fictie kan wel degelijk waarheden bevatten (die voor veel lezers gelden)	1
13	maximumscore 1 De kern van een goed antwoord is: (Kiezen voor) de smaak van de massa is afkeurenswaardig / De smaak van de massa is funest voor de (hogere) literatuur.	
14	maximumscore 1 De kern van een goed antwoord is: Poëzie is belangrijk voor mensen / Poëzie verdient het beschermd te worden.	
15	B	
16	maximumscore 2 De kern van een goed antwoord is:	
	• De 'hogere' literatuur maakt de werkelijkheid minder ondoorzichtig / begrijpelijker / biedt inzicht in de werkelijkheid / leert ons meer over de wereld	1
	• een volledig goed antwoord, niet langer dan 15 woorden	1
17	C	
18	maximumscore 2	
	• 1	1
	• 4	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

19 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is (één van de volgende):

- Het aanbieden van een (moeilijke) literaire (historische) context / (verplichte) canon werkt intimiderend / schrikt af / vergalt het leesplezier.
- De voorstelling van de piramide (met een kleine top van hoogwaardige literatuur – de canon –) deugt niet.
- Jongeren zelf maken (nog) geen onderscheid tussen hoge en lage cultuur / tussen wat tot de canon behoort en wat niet. / Deze benadering sluit niet aan bij de belevingswereld van jongeren.

20 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:

Overeenkomst: het literaire werk zelf wordt centraal gesteld / de benadering is niet-elitair / gaat uit van een ‘gedemocratiseerde smaak’.

21 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:

Centrale vraag: wat heeft de tekst de lezers van vandaag (nog) te zeggen?

22 B

Tekst 2 Regeerders in een rijtjeshuis

In een goede samenvatting (maximumscore 21 punten) moeten de onderstaande informatie-elementen opgenomen zijn. Om de scores van de samenvatting per onderdeel te kunnen verwerken, zijn deze afzonderlijke informatie-elementen doorgenummerd.

23.1 maximumscore 4

(ontwikkeling)

- Amerikaanse model / Amerikaanse aanpak / Aanpak van solistisch optredende / charismatische/flamboyante / individueel opererende leiders / Leiderschap dat gedijt in een context van conflicten / Leiderschap dat gebaseerd is op het doordrukken van een eigen opvatting is in opmars 2
- Leiders van het type Drees / (oude) Leiders gericht op (gemeenschappelijk) overleg / op (collectief) draagvlak / poldermodel zijn niet meer in de mode / Over de overlegcultuur wordt geschamperd 2

23.2 maximumscore 2

(standpunt ten aanzien van oude bestuurscultuur)

- Poldermodel/Overlegmodel is een goed model / moet gehandhaafd blijven / moet worden gekoesterd 2

Vraag	Antwoord	Scores
23.3 maximumscore 2 (<i>argument</i>)	<ul style="list-style-type: none"> Poldermodel / Hollandse model / Model gebaseerd op (bindende) kracht van collectiviteit / Gerichtheid op gemeenschappelijkheid / Creëren van draagvlak heeft haar kracht bewezen 	2
23.4 maximumscore 2 (<i>ontlening argument</i>)	<ul style="list-style-type: none"> Nederlandse aanpak/bestuurscultuur/cultuur van overleg wordt geprezen door de Amerikanen Tuchman en Diamond 	2
23.5 maximumscore 4 (<i>historische gegevens</i>)	<ul style="list-style-type: none"> Nederland wist zich ondanks een nadelige natuurlijke positie te ontwikkelen tot een welvarend land Nederland wist de gevaren die een samenleving bedreigen te pareren 	2 2
23.6 maximumscore 2 (<i>tekort</i>)	<ul style="list-style-type: none"> Tegenwoordig / In huidige bestuurscultuur ontbreekt culturele vorming leiders / schiet culturele vorming leiders tekort 	2
23.7 maximumscore 2 (<i>verklaring</i>)	<ul style="list-style-type: none"> Verklaring: tekortschietend onderwijs / geringe status cultuurvakken op de middelbare school / scheiding cultuur en leiderschap 	1 1
23.8 maximumscore 3 (<i>oplossing</i>)	<ul style="list-style-type: none"> Oplossing: culturele vorming verplicht stellen in het onderwijs / invoeren in het basisprogramma van de universiteiten / voorbeeld aan Amerikaanse onderwijs nemen 	1 2
23.a Regeling met betrekking tot incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik in de samenvatting¹⁾	<p>Voor fouten met betrekking tot incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik kunnen in totaal maximaal 4 hele scorepunten worden afgetrokken. De toepassing van deze aftrekregeling kan overigens nooit leiden tot een negatieve score bij deze samenvattingsopgave. De minimumscore voor de opdracht is 0 punten.</p> <p>Zie de Vakspecifieke regel 2 voor exacte aanwijzingen omtrent aftrek.</p>	

23.b Regeling met betrekking tot woordgrensoverschrijding van de samenvatting¹⁾

Voor de eerste overschrijding met 18 woorden dienen geen scorepunten te worden afgetrokken. Voor elke volgende overschrijding dienen per 5 woorden steeds 2 scorepunten te worden afgetrokken tot een maximum van 16 scorepunten.

De toepassing van de aftrekgeregeling kan overigens nooit leiden tot een negatieve score bij deze samenvattingsopgave. De minimumscore voor de opdracht is 0 punten.

Schematisch:

181 - 198: 0 scorepunten aftrek;

199 - 203: 2 scorepunten aftrek;

204 - 208: 4 scorepunten aftrek;

209 - 213: 6 scorepunten aftrek;

214 - 218: 8 scorepunten aftrek;

et cetera, tot een maximale aftrek van 16 punten.

noot 1 Bij positie 23.a en 23.b van het score-invoerformulier in het programma WOLF dienen de eventuele aftrekpunten aangegeven te worden als een positief getal. Heeft een kandidaat bijvoorbeeld 3 aftrekpunten vanwege incorrect taalgebruik, dan noteert u bij positie 23.a een 3. Indien er geen sprake is van aftrek, dient een 0 te worden ingevuld.

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per school in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 3 juni naar Cito.

6 Bronvermeldingen

tekst 1	naar: Hans van den Bergh, HP/De Tijd, 12 mei 2006
tekst 2	naar: Frits van Oostrom, NRC Handelsblad, 6 januari 2007
fragment 1	naar: Hans Hoenjet, HP/De Tijd, 24 februari 2006